

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/27/2018
Identifikačné číslo spisu:	2714204020
Dátum vydania rozhodnutia:	28.03.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Rudolf Čirč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:2714204020.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci žalobcu V. B., narodeného X. XX. XXXX, bývajúceho v K. XX, zastúpeného JUDr. Jánom Pekarom, advokátom so sídlom v Skalici, Potočná 191/39, proti žalovanej PROFI CREDIT Slovakia, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Pribinova 25, IČO: 35 792 752, o určenie neprijateľných zmluvných podmienok, vedenej na Okresnom súde Skalica pod sp. zn. 2C/247/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 21. júna 2017 sp. zn. 25Co/92/2016, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 21. júna 2017 sp. zn. 25Co/92/2016 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobou podanou na Okresnom súde Skalica (ďalej aj „prvoinštančný súd“ alebo „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) dňa 26. 6. 2014 sa žalobca domáhal voči žalovanej vyslovenia neprijateľnosti a zároveň neplatnosti v žalobe podrobne špecifikovaných zmluvných podmienok obsiahnutých v zmluve o revolvingovom úvere č. 8500020035, uzavretej medzi ním a žalovanou 10. 1. 2013. Uviedol, že označenou zmluvou bol medzi ním ako spotrebiteľom a žalovanou ako poskytovateľom úveru založený spotrebiteľský právny vzťah a že viaceré zmluvné podmienky (napr. podmienka, že ročná úroková sadzba úveru je 70,01 %), sú neprijateľné a preto aj neplatné.

2. Okresný súd Skalica rozsudkom z 3. decembra 2015 sp. zn. 2C/247/2014-45 vyslovil neplatnosť v žalobe špecifikovaných zmluvných podmienok a uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov právneho zastúpenia a tiež povinnosť zaplatiť na účet súdu súdny poplatok. Vyslovenie neplatnosti zmluvných podmienok odôvodnil ich neprijateľnosťou a rozporom s dobrými mravmi.

3. Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej v záhlaví označeným rozsudkom rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej zmenil tak, že žalobu zamietol. V časti uloženia poplatkovej povinnosti prvoinštančný rozsudok zrušil a rozhodol, že žalovaná má právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Vychádzajúc z názoru, že predmetom konania je určenie neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve a že ide o určovaciu žalobu, odôvodnil jej zamietnutie

nedostatkom naliehavého právneho záujmu žalobcu na žalovanom určení v zmysle § 137 písm. c) zák. č. 160/2015 Z. z., Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“). Výslovil názor, že individuálny spotrebiteľ nemôže mať naliehavý právny záujem na určení neprijateľných zmluvných podmienok za neplatné bez toho, aby sa zároveň domáhal ochrany svojich spotrebiteľských práv, pretože vyhovie takejto žalobe by nemalo žiaden praktický dopad na individuálne práva spotrebiteľa a neodstránilo by stav právnej neistoty v jeho právnom postavení. Okrem toho pripustenie takýchto žalôb za situácie, keď spotrebiteľmi sú temer všetci občania Slovenskej republiky, by mohlo viesť k zneužívaniu práva podávaním neobmedzeného počtu žalôb, čo by vzhľadom na preťaženosť súdov zhoršilo vymáhateľnosť práva.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej v texte aj „dovolateľ“) dovolanie. Dovolanie odôvodnil ustanovením § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p., t. j. nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke existencie, resp. neexistencie naliehavého právneho záujmu spotrebiteľa na určení neprijateľnosti zmluvných podmienok, resp. určení ich neplatnosti z dôvodu neprijateľnosti, poukazujúc na to, že táto otázka v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Nesúhlasil s názorom odvolacieho súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu na žalovanom určení. Uviedol, že jeho naliehavý právny záujem na určení (vyslovení) neprijateľných zmluvných podmienok vyplýva z ustanovenia § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a že si v konaní uplatňoval individuálne spotrebiteľské práva vyplývajúce z konkrétnej zmluvy o úvere. Žiadal preto rozsudok odvolacieho súdu zmeniť a potvrdiť rozsudok súdu prvej inštancie.

5. Žalovaná sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadrila.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 C. s. p.), na to oprávnenou osobou (§ 424 C. s. p.), zastúpenou v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

7. Podľa § 419 C. s. p. proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

8. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p. dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Podľa § 432 ods. 1, 2 C. s. p. dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

10. V preskúmvanej veci dovolateľ odôvodnil dovolanie prípustným dovolacím dôvodom, a to nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom, keď v ňom vymedzil nielen to, ktoré právne posúdenie veci pokladá za nesprávne (právny záver o neexistencii naliehavého právneho záujmu na žalovanom určení) ale aj v čom táto nesprávnosť spočíva (v nesprávnej aplikácii práva na zistený skutkový stav).

11. Dovolací súd po zistení, že sú splnené všetky podmienky dovolacieho konania, vrátane odôvodnenia dovolania prípustným dovolacím dôvodom a jeho riadneho vymedzenia, pristúpil k skúmaniu predpokladov prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 C. s. p., pričom dospel k záveru, že tieto sú splnené. Rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od dovolateľom vymedzenej právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu v čase podania dovolania ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.).

12. Po konštatovaní prípustnosti dovolania podrobil dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu meritórnemu dovolaciemu prieskumu. Pristúpil teda k posúdeniu dôvodnosti dovolania z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke vo väzbe na zistený skutkový stav, ktorým bol viazaný (§ 442 C. s. p.).

13. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

14. V preskúmvanej veci dovolateľ opodstatnene namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom. Táto nesprávnosť bola daná posudzovaním veci podľa nesprávnej právnej normy, a to podľa ustanovenia § 137 písm. c) C. s. p., ktorého použitie v danej veci neprichádzalo do úvahy. Žaloba, ktorou sa žalobca (majúci v právnom vzťahu, ktorého sa vec týka, postavenie spotrebiteľa) domáha vyslovenia (určenia) neprijateľnosti zmluvných podmienok, resp. vyslovenia (určenia) ich neplatnosti z dôvodu neprijateľnosti, nie je určovacou žalobou v zmysle § 137 ods. 1 písm. c) C. s. p. (predtým v zmysle § 80 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku). K tomuto právnomu záveru dospel aktuálne najvyšší súd už v rozhodnutí z 28. februára 2019 sp. zn. 6 Cdo 127/2017, v ktorom uviedol, že ide o osobitný druh žaloby patriacej spotrebiteľovi s cieľom domáhať sa proti porušiteľovi ochrany svojho práva pred neprijateľnými podmienkami na súde, ktorá má podklad v osobitných predpisoch (§ 53 ods. 1, ods. 4 a 5 a § 53a Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z.). V prípade takejto žaloby nie je preto potrebné tvrdiť a preukazovať naliehavý právny záujem. Vychádza totiž z predpokladu, že dodávateľ porušuje svoju povinnosť nepoužívať neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách. Je založená na protiprávnom konaní dodávateľa voči spotrebiteľovi. Kladným rozhodnutím o takejto žalobe sa priamo nedeclaruje (ne)existencia práva, ale sa deklaruje existencia nečestnej podmienky, ktorá je v spotrebiteľskej zmluve od jej vzniku. Možno ju uplatniť len v prípade spotrebiteľskej zmluvy a odlišným je aj účel, ktorému má slúžiť (jej cieľom je zabrániť používaniu neprijateľnej zmluvnej podmienky).

15. Žaloba o vyslovenie, že určitá zmluvná podmienka používaná dodávateľom v spotrebiteľskej zmluve je neprijateľná, je osobitným právnym prostriedkom ochrany spotrebiteľa, a to obdobne, ako je napríklad v prípadoch ochrany pred diskrimináciou považovaná za takýto osobitný právny prostriedok ochrany práva žaloba o vyslovenie, že bolo porušené právo žalobcu na rovnaké zaobchádzanie, alebo v prípadoch ochrany osobnostných práv žaloba o vyslovenie, že určitý výrok je nepravdivý, resp., že bolo určitým spôsobom neoprávnene zasiahnuté do osobnostných práv. Povaha takejto žaloby ako osobitného právneho prostriedku ochrany spotrebiteľa (a teda nie ako určovacej žaloby) bola naznačená už v rozhodnutí najvyššieho súdu zo 14. septembra 2016 sp. zn. 6 Cdo 389/2015. V tomto rozhodnutí najvyšší súd v súvislosti s ustanovením § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, podľa ktorého proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa môže sa spotrebiteľ proti porušiteľovi na súde domáhať ochrany svojho práva, konštatoval, že pod úspešným uplatnením porušenia práva alebo povinnosti v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť úspešné uplatnenie konkrétneho nároku z porušenia práva alebo povinnosti, napr. nároku na náhradu škody, na vydanie bezdôvodného obohatenia, alebo aj na určenie neprijateľnosti konkrétne vymedzenej zmluvnej podmienky používanej v spotrebiteľskej zmluve.

16. So zreteľom na uvedené dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 a § 450 C. s. p.). V novom rozhodnutí vo veci rozhodne tento súd aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.). V ďalšom konaní je odvolací súd právnym názorom dovolacieho súdu viazaný (§ 455 C. s. p.).

17. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.